

Gemeente als doopgemeenschap

Preek over 1 Korintiërs 12:13

Te lezen: 1 Korintiërs 12:12-18

Utrecht-Silo.17 april 2011

U bent als gemeente in deze maanden intensief bezig u te bezinnen op uw identiteit. Wie zijn wij als Silo-gemeente? Wat bindt ons samen? We zijn een baptisten gemeente. Maar veel niet-baptisten hebben in de afgelopen tijd bij ons een plek gevonden om hun geloof te beleven en te voeden.

Baptisten dopen op belijdenis van geloof en door onderdompeling. Als we daarover gaan nadenken: Wat is daarmee gezegd over de aard van de gemeenschap die wij vormen? En wat betekent dat voor diegenen onder ons die zich in Silo thuis voelen maar zich niet zo baptist voelen en zich om allerlei redenen niet kunnen of willen laten dopen zoals dat in een baptisten gemeente toch gebruikelijk is?

Vandaar dit thema vanmorgen: Gemeente als doopgemeenschap. Wat zegt de doop over de aard van de gemeenschap die u samen vormt.

Dit is de derde zondagochtendienst die in het teken staat van zoeken naar Silo-identiteit.

Op 20 februari ging het over de geloofsblijdenis. Wat belijdt de gemeente over het geloof dat Silomensen verbindt?

Gemeente als *belijdenisgemeenschap*.

Op 20 maart ging het over het avondmaal. Wat verbindt gelovigen als zij brood breken en aan elkaar reiken? Als zij de wijn uitgieten en de beker drinken en aan elkaar doorgeven?

Gemeente als *tafelgemeenschap*.

Vandaag staat de doop centraal. Wat wordt er zichtbaar van de band die ons bindt wanneer de doop wordt bediend?

Gemeente als *doopgemeenschap*.

Gemeente als doopgemeenschap. Als baptisten willen we ervoor oppassen dat te versimpelen. Het mag niet sektarisch gereduceerd worden tot 'Je hoort er bij wanneer je net als wij kopje onder bent geweest'.

Natuurlijk niet! Gemeenschap hebben is wat anders dan allemaal hetzelfde zijn.

Zo is het met de gemeente als belijdenisgemeenschap. Belijdenisgemeenschap is wat anders dan allemaal hetzelfde denken en zeggen over het geloof.

Zo is het ook met de gemeente als doopgemeenschap. Een doopgemeenschap vormen houdt veel meer in dan dat alle betrokkenen een voor baptisten geldig doopbewijs op tafel kunnen leggen.

We hebben met elkaar gelezen uit 1 Kor.12. Dat behoort waarschijnlijk tot de top tien van door baptisten geliefde bijbelgedeelten. Want daar staat zoveel in over het gemeentelven zoals wij dat zien en met elkaar vorm willen geven. En het gaat ook nog over de doop:

‘Wij zijn allen gedoopt in één Geest en zijn daardoor één lichaam geworden’
(v.13)

Wat willen we nog meer? Niets! Hier gaat het over de doop als het geheim van geloofsgemeenschap.

De gemeente als doopgemeenschap. Nu luistert het heel nauw. Om te beginnen zal ik mijn best doen om heel voorzichtig en zorgvuldig te formuleren. Het betreft gevoelige zaken. Maar ze moeten wel gezegd worden. Anders komen we nooit verder. Ik hoop dat u ook heel zorgvuldig wilt luisteren.

De doop als geheim van geloofsgemeenschap....

Dat geheim zit niet in de *doopvorm*. Onderdompeling werkt niet meer gemeenschapvormend dan begieting of besprenging. U zult misschien zeggen: 'Maar over de onderdompeling zijn we het bijna allemaal eens!' Dat geloof ik direct. Maar dat is wat anders. Wat ik wil zeggen: De doophandeling van het onderdompelen levert niet meer geloofsgemeenschap op dan begieting.

Dat geheim zit niet in het *geloof* dat de dopeling belijdt. Begrijp me goed: ik ben er volstrekt van overtuigd dat de doop bediend dient te worden op belijdenis van geloof. En daar wil ik ook best een keer over komen preken. Maar de belijdenis van de dopeling schept geen geloofsgemeenschap. Zo'n belijdenis kan heel veel in je oproepen en losmaken: instemming, herinnering aan je eigen doop; heel veel in je hart gaat resoneren op de woorden van de belijdenis. Hoe mooi en dierbaar ook: Dat is allemaal nog geen geloofsgemeenschap.

Het geheim van geloofsgemeenschap zit ook niet in wederzijdse *dooperkenning*.

Ik functioneer momenteel in een projectgroep Doop(v)erkenning van de landelijke Raad van Kerken. Dat doe ik op verzoek van de Baptisten Unie.

Doopverkenning. Dooperkenning. Let op het woordspel: de v staat tussen haakjes. Het gaat om een heel boeiend gezelschap van PKN-ers, Rooms-katholieken, Grieks-orthodoxen, Kopten, Vrijgemaakt Gereformeerden, Doopsgezinden,

Pinkstergelovigen en nog wat meer. Wij praten met elkaar over de wederzijdse doopopvatting en praktijk: het eerste doel is doopverkenning. Maar het uiteindelijke doel voor de organisatoren is te onderzoeken of er ook zoiets als een wederzijdse *dooperkenning* uit de bus zou kunnen komen. Dat de kerken elkaars doop als geldige doop zouden erkennen.

Ik moet u zeggen dat ik in het hele proces van doopverkenning gevoel heb gekregen voor het oprechte geloof van vertegenwoordigers uit andere tradities.

Ik ervaar een vorm van geloofsverbondenheid wanneer ik luister naar het verhaal van de Grieks-orthodox priester. Maar ik geloof er niets van dat het geheim van geloofsgemeenschap zit in wederzijdse dooperkenning. Zo'n document zou

ongetwijfeld veel kerkelijke ergernis voorkomen en oecumenische problemen oplossen. Maar dat is allemaal nog wat anders dan geloofsgemeenschap.

Waar zit het geheim van geloofsgemeenschap dan wel in de doop?

Dat zit in Christus zelf. En dat werkt zich in dopelingen uit doordat zij met Hem sterven en opstaan.

Christus heeft in zijn kruisdood en opstanding God en mensen met elkaar verzoend. En tegelijk heeft Hij alles weggenomen wat mensen van elkaar vervreemd en tot elkaars vijanden maakt. Wij lezen:

'Wij zijn allen gedoopt in één Geest en daardoor één lichaam geworden; wij zijn allen van één Geest doordrenkt, of wij nu uit het Joodse volk of uit een ander volk afkomstig zijn, of we nu slaven of vrije mensen zijn' (1 Kor.12:13).

Er is sprake van het Joodse volk en andere volken: dat betreft etnische achtergronden en religieuze verschillen. We weten welke vreselijke dingen mensen elkaar kunnen aandoen als zij door deze verschillen beheerst worden.

Er is sprake van slaven en vrije mensen: dat betreft het sociale verschil. Wat kunnen mensen uit verschillende lagen van de maatschappij op elkaar neerkijken of elkaar als vijanden beschouwen.

In de gemeente te Corinthe waren leden die een Joodse achtergrond hadden en leden afkomstig uit andere volken en met een ander religieus verleden. Er waren slaven en vrije mensen. Al die verschillen werden in de gemeente niet ongedaan gemaakt. Maar ze hielden gelovigen niet uit elkaar.

Dat kwam door de doop. Ik moet het nauwkeuriger formuleren.

Dat kwam omdat al die mensen met hun onderlinge verschillen door de doop op Jezus Christus betrokken waren geraakt. Christus is vrede tussen mensen. In de Efesebrief lezen we:

'Christus is onze vrede, Hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken' (Ef.2:14).

Het gaat hier met name om de werelden van de Joden en die van de heidenvolkeren en om de vijandschap tussen beiden.

Maar we mogen de lijn doortrekken naar alle andere verschillen die mensen verdeeld houden.

Ook in Gal.3 schrijft Paulus over verschillen tussen mensen en doet dat op een wijze die naadloos aansluit bij 1 Kor. 12:13 :

'Er zijn geen Joden of Grieken meer, slaven of vrijen, mannen of vrouwen ...' (Gal.3:28).

Hetzelfde rijtje, maar nu wordt het verschil tussen mannen en vrouwen er bij genoemd. Ook de seksuele discriminatie wordt aangepakt.

Waarom werken al die verschillen niet meer negatief? Eén vers eerder wordt de reden gegeven:

'U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus

bekleed' (v. 26, 27).

Wie één met Christus is, kan niet anders dan één zijn met anderen die één met Christus zijn. Of hetzelfde anders gezegd:

'U bent allen één in Christus Jezus' (v.28).

Het geheim van geloofsgemeenschap is het geheim van Christus, die God en mensen en mensen onderling verenigt. Er bestaan nu eenmaal verschillen tussen mensen. Die worden niet uitgeoetst. Maar Christus heeft in zijn kruisdood de angel uit die verschillen getrokken. De vijandschap is er uit, het gif is weg.

Welke rol speelt de doop hierin? In de doop wordt een mens op Christus betrokken die God en mensen en mensen onderling verenigt.

Een baptistengemeente wil een doopgemeenschap vormen. Dat wil zeggen dat de aard van onze verbondenheid en de wijze waarop wij die verbondenheid onderhouden en koesteren, is bepaald door de doop.

Wat houdt dat concreet in? Hoe doe je dat? Nu een voorbeeld om dat duidelijk te maken.

In de gemeente is het moeilijk om voor de uitvoering van alle taken gedoopte leden te vinden. Tegelijk zijn er enthousiaste vrienden of huisgenoten die die taken graag voor hun rekening zouden willen nemen, maar dat niet mogen omdat zij niet op belijdenis zijn gedoopt en zeggen dat niet te kunnen en niet te willen.

Een heel spannend voorbeeld! Het gaat vanmorgen om de gemeente als doopgemeenschap. En in dit voorbeeld is uitgerekend de doop zelf het probleem van gemeenschap!

Het geheim van doopgemeenschap is de verbondenheid met Christus die in zijn verzoenend lijden en in zijn zegevierende opstanding de angel heeft gehaald uit wat mensen van elkaar doet verschillen.

Kunnen, mogen huisgenoten van de gemeente taken uitvoeren die totnogtoe alleen door gedoopte leden gedaan mochten worden?

Een klassieke baptist zal misschien zeggen: 'Heb ik mij daarvoor laten dopen! Je moest eens weten hoeveel strijd het mij heeft gekost om mij te laten dopen! Strijd in eigen hart. Strijd met familie! Is dat alles voor niets geweest?!'

Wat ik in alle bescheidenheid wil vragen: werpt u zo niet uw persoonlijke geloofsgeschiedenis op als en barrière tussen huisgenoten en de gemeente? Uw biografie moet ook de biografie van anderen zijn, willen ze er bij horen. Dat is een heel gevoelige vraag die u wellicht heel veel pijn doet. Maar je moet hem durven stellen.

U bent gedoopt. Houdt dat dan ook in dat uw persoonlijke biografie, die strijd in uw eigen hart en met familie om tot de doop te komen, met Christus is gestorven en opgestaan? Dat die eigen gevoeligheid in doopkwesties is gestorven? En dat u bent opgestaan in en tot de vrijheid om een ander in de geloofsgemeenschap te verwelkomen? Ook als hij/zij anders de gemeente binnenkomt dan uzelf en anders

dan u zou wensen? Dat is doopgemeenschap! Dat is gemeenschap met de kwaliteit van de doop!

Als je zulke vragen stelt aan een gedoopt lid van de gemeente, mag je ook gevoelige vragen stellen aan iemand die zegt zich niet te kunnen of willen laten dopen, maar vindt dat hij/zij er desondanks toch helemaal bij moet kunnen horen. Een gevoelige vraag: Wat beweegt u ten diepste wanneer u zegt u niet te kunnen of willen laten dopen?

- Is dat angst voor moeilijke gesprekken of erger, met familie en vrienden?
- Is dat een zekere weerzin om in het openbaar in een doopvont te staan, kopje onder te gaan en er druipend van het water weer uit te komen? Wat een toestand, om zo te zeggen.
- Of is dat de macht van een bepaalde dooptheologie?

Het is u vroeger ingeprent dat de kerk kinderen mag dopen zoals in het Oude Testament Israël pas geboren jongetjes moest besnijden. Beide zijn een teken van Gods vrije genade, die helemaal onafhankelijk is van menselijk ja-woord. Het gaat om Gods ja-woord, dat in de kinderdoop het huilen van de dopeling overstemt. Zo is het u geleerd. Baptisten hebben u later geleerd om daar vragen bij te stellen. Maar toch.... Er zit toch een mooie, diepe waarheid in! Is dat dan niet genoeg? Moet een mens dan zo nodig toch nog dat doopvont in??

Moet een mens dan zo nodig toch nog dat doopvont in? Dat is niet het punt waarom het gaat. De echte vraag luidt: 'Is het verhaal dat u vertelt waarom u u niet kunt of wilt laten dopen al met Christus gestorven en opgestaan? Is uw dooptheologie al met Christus gestorven en opgestaan?' Dat is de vraag die voorop gaat!

De gemeente is ook een doopgemeenschap. Wat ons samenbindt is waar het in de doop om gaat en wat er in de doop gebeurt. Dat is met Christus sterven en met Hem opstaan tot nieuw leven.

Wat bindt ons samen? Daar heeft de baptisten traditie veel over te zeggen; per slot van rekening zijn we baptist en dat willen we blijven! Uitstekend. Maar die baptisten traditie moet wel gedoopt worden: met Christus sterven om nieuw op te staan. En dat niet een keer, maar telkens weer.

Wat bindt ons samen? Daarover heeft bijna ieder ook z'n eigen ideeën. Welke zijn dat voor u??

Al die ideeën moeten gedoopt worden: met Christus sterven en opstaan tot nieuw leven.

Zo wordt en blijft een gemeente een doopgemeenschap.

Amen.